

Årsrapport fra Hovedverneombudet studieåret 2014-15

Hovedverneombudet skal hvert år avgi rapport til Arbeidsmiljøutvalget om arbeidsmiljøsituasjonen ved høgskolen, sett fra hovedverneombudets ståsted. Hovedverneombudets rolle er å rette kritiske blikk mot HiOAs arbeidsmiljøarbeid, og en rapport fra hovedverneombudet vil nødvendigvis ha størst fokus på problemområdene og utfordringene. Det betyr ikke at det også er positive sider og fremgangsrrike områder innen arbeidsmiljøarbeidet i HiOA. Jeg håper at også dette vil komme frem i rapporten.

Årets rapport har følgende innhold:

Innhold

Verneombudsordningen	2
Hovedverneombud	2
Samarbeidspartnere	2
Aktiviteter som HVO har vært engasjert/involvert i	3
Verneorganisasjonen.....	3
Fakultetsverneombud/Fellesadministrasjonsverneombud	4
Verneombudsmøter (Møteplassen)	4
Arbeidsmiljøutvalget	5
AMUs byggeutvalg.....	5
Systematisk HMS arbeid – HMS-revisjon	5
Gjennomføring.....	5
Kartlegging av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø	6
Sikkerhet i laboratorier og verksteder.....	6
HVOs krav og forventinger til høgskolens ledelse når det gjelder utvikling av HMS-arbeidet.....	7

Verneombudsordningen

Hovedverneombud

Hovedverneombudet (HVO) oppnevnes av fagforeningene for 2 år av gangen. Hovedverneombudfunksjonen har det siste året vært organisert med et HVO i 100 % stilling og en stedfortreder utpekt blant fakultetsverneombudene (FVO). Stedfortreder for HVO har vært Marthe Eikum-Tang som er FVO i fellesadministrasjonen. Varafunksjonen er frikjøpt med en liten ressurs i tillegg til vervet som FVO.

I Arbeidsmiljølovens § 6-1 (3) står det: ” Virksomhet med mer enn ett verneombud skal ha minst ett hovedverneombud, som har ansvar for å samordne verneombudets virksomhet ...”

I tillegg til å koordinere verneombudenes virksomhet skal HVO samarbeide med virksomhetens ledelse og informeres/rådspørres på planleggingsstadiet ved større endringer

- i organisasjonen
- av styrings- og planleggingssystemer
- ved nybygg eller ombygginger

Samarbeidspartnere

HVO har i året 2014/2015 hatt møter med (rektor)/høgskoledirektør og HR direktør, en ordning som etter HVOs mening er meget viktig, men som ikke har fungert like godt dette året som forrige år. Her må nok de vedtatte endringene i ledelsesstrukturen på HiOA, samt høgskoledirektørens skolegang ta noe av skylden for dette. Det er ukentlige møter med HMS-leder/ Enhet for HMS, og HVO deltar på formøter til AMU.

HVO har møte og uttalerett på sentrale IDF-møter. Dette er en ordning som gir nyttig informasjon om «ståa» i organisasjonen, og er viktig for at HVO skal kunne fange opp og ta tak i arbeidsmiljømessige utfordringer på HiOA.

Samarbeidet med Enhet for HMS fungerer meget godt både i forhold til opplæring av nye verneombud, HMS-revisjon og løpende HMS-aktiviteter.

HVO har deltatt på HiOAs ledersamlinger. Dette er meget positivt, og gir et godt grunnlag for å bli kjent med lederne rundt omkring på høgskolen samtidig som det er viktig å fronte arbeidsmiljømessige utfordringer i forhold til arbeid med verdier og strategi. Spesielt viktig var ledersamlingen i mars som var viet nye konflikthåndteringsrutiner.

HVO har hatt møter med Avdeling for eiendom i forhold til strategisk campusutvikling, flytteprosesser, ombygginger o.l. Dette er en nyttig kanal for informasjon om prosjekter, og er

også med på å ivareta det å bli tatt med tidlig i prosessen. Det er viktig å påse at lokale verneombud får være med i planleggingsfasen på et tidlig tidspunkt jfr. AML§ 6-2 (4). Avdeling for Eiendom er flinke til å involvere vernetjenesten, men medvirkning fra ansatte i omstillingsprosesser må prioriteres mer fra linjeledere.

Husrådet for campus Kjeller er et viktig organ for de ansatte på Kjeller. Disse møtene ledes av Eiendomsdirektør Mariann Hole og er en nyttig møteplass for instituttene på Kjeller. FVO for LUI er vernetjenestens representant i dette husrådet.

HVO og FVO har ytt bistand og veiledning til lokale verneombud i ulike saker.

Aktiviteter som HVO har vært engasjert/involvert i

- Seminar FVO, HVO og Enhet for HMS.
- Sentral ressursgruppe for psykososial omsorg
- Referansegruppe for medarbeiderundersøkelsen
- AKAN arbeid ved HiOA – utarbeidelse av forslag til rusmiddelpolicy for HiOA
- Høringsuttalelser; Underveisevalueringen, NIFU, herunder omorganisering RI og SK
- HiOA-lekene
- Grunnopplæring HMS
- HMS-Forum
- Medvirkning etter arbeidsmiljølovens bestemmelser
- Utfordringer etter gjennomført medarbeiderundersøkelse
- HMS revisjon
- Varslingsnemnd

Verneorganisasjonen

I arbeidsmiljølovens § 6-1 (2) står det: *"Antallet verneombud fastsettes i forhold til virksomhetens størrelse, arbeidets art og arbeidsforholdene for øvrig. Hvert verneområde skal være klart avgrenset og må ikke være større enn at verneombudet kan ha full oversikt og ivareta sine oppgaver på forsvarlig måte."*

Fakultetenes og fellesadministrasjonens kompleksitet og utfordringer innen HMS er svært forskjellige. Det gjenspeiles i at noen avdelinger/enheter har mange verneombud, mens andre har få. Verneorganisasjonen ved HiOA er nå organisert på 3 nivåer. Vi har rundt 50 verneområder med tilhørende verneombud på HiOA inndelt dels geografisk og dels organisatorisk avhengig av størrelse og oversiktighet på hvert verneområde. Det er 5 fakultets-

/fellesadministrasjonsverneombud som skal samordne vernetjenesten innenfor sitt område. Senter for Arbeidsliv og Velferdsforskning (SVA) skal også ha et FVO. De har nå fått satt sin organisasjon, så tiden er inne for å få dette på plass.

Det har gjennom året foregått en tilpasning av forskjellige verneområder, og det er stadig utskifting av verneombud rundt på de forskjellige verneområdene.

Fakultetsverneombud/Fellesadministrasjonsverneombud

En viktig oppgave for FVO er å være bindeledd mellom verneombudene og HVO, og fungere som en samlende faktor for fakultet og fellesadministrasjon. FVO skal også være verneombudenes bindeledd overfor fakultetsledelsen/ledelsen av fellesadministrasjonen. Vi har nå hatt denne ordningen siden 1/1 2014 på HiOA. Arbeidet med å få denne funksjonen til å fungere godt hos oss er en viktig oppgave, og blir fulgt opp med møter og seminarer. Vi har fortsatt en vei å gå, men HVO tror at denne funksjonen etter hvert vil finne sin plass i HiOAs organisasjon.

Verneombudsmøter (Møteplassen)

Verneombudene og HVO har i 2014/2015 hatt to møter i høstsemesteret og to i vårsemesteret. Til å hjelpe oss med de forskjellige temaene vi har tatt opp på Møteplassen har vi brukt nøkkelpersoner på HiOA. På Møteplassen i oktober var temaet den forestående medarbeiderundersøkelsen, hvor Mona Due-Sørensen fra Avdeling for HR og Kristin Dille fra Stamina holdt innlegg og oppfordret verneombudene til å være gode ambassadører for undersøkelsen. Møteplassen i desember ble avholdt på Radisson Holberg og risikovurdering var tema på miniseminalet. Her var de hovedtillitsvalgte samt HMS-koordinatorene invitert. Seminalet ble gjennomført med god hjelp fra Stamina og med engasjerte deltakere som hadde forskjellige innfallsvinkler til temaet ble seminalet meget vellykket. Seminalet ble avsluttet med middag for deltakende verneombud og hovedtillitsvalgte.

I mars var temaet på møteplassen oppfølging etter medarbeiderundersøkelsen. Mona Due-Sørensen og Hall Fure fra Avdeling for HR tok oss gjennom erfaringene og resultatene fra tilbakemeldings- og prioriteringsarbeidet ved de forskjellige enhetene. Verneombudene ga ros når det gjaldt planlegging og gjennomføring av undersøkelsen; den høye svarprosenten, oppfølgingsarbeidet og den gode forankringen hos toppledelsen. Når det gjaldt selve gjennomføringen av tilbakemeldingsmøtene, var tilbakemeldingen at mange ledere strevde med å formidle resultatene. Når dårlig «score» gikk på lederutøvelsen, hadde flere verneombud opplevd at det ble for personlig for lederen å drøfte det med sine tilsatte.

På Møteplassen i juni var konflikthåndteringsrutinen tema. Vi fikk bistand av Brita Bye fra Avdeling for HR (også verneombud) som har jobbet med denne rutinen fra HR sentralt.

Eget arbeid som verneombud og felles utfordringer har også vært oppe til drøfting på Møteplassen.

Omleggingen til færre møter, men med aktuelle tema hver gang har ført til noe bedre oppmøte på Møteplassen. Hovedverneombudet vil fortsette med denne ordningen også det neste året.

Arbeidsmiljøutvalget

HVO deltar som fast medlem av arbeidsmiljøutvalget (AMU) og er verneombudenes talerør. Dette året har arbeidstakersiden ledet AMUs arbeid, og hovedverneombudet ble utpekt av arbeidstakerrepresentantene til ledervervet.

Arbeidsmiljølovens § 7-2 omhandler arbeidsmiljøutvalgets oppgaver og AMU skal blant annet behandle "... andre planer som kan få vesentlig betydning for arbeidsmiljøet, ..." [§ 7-2 (2) d)].

Dette er fortsatt et saksområde som arbeidsmiljøutvalget strever med å få kontroll over i den forstand at AMU flere ganger ikke er blitt kjent med endringer før etter at de er implementert eller igangsatt.

Det er viktig at vi videre framover utvikler AMU til å bli et utvalg hvor vi kan ta opp og diskutere arbeidsmiljøutfordringer. For å få til dette må det legges større vekt på opplæring av AMUs medlemmer slik at AMU kan være en god sparringpartner og en god arena for samarbeid med ledelsen i viktige saker.

AMUs byggeutvalg

Utvalget har hatt noen saker til behandling, men ikke saker av en slik art at AMU har fått dette som saker til seg. Det er viktig at arbeidsmiljømessige forhold blir ivaretatt, og AMUs byggeutvalg er en viktig aktør i dette arbeidet.

Systematisk HMS arbeid – HMS-revisjon

Gjennomføring

Hovedverneombudet deltar i høgskolens interne HMS-revisjonsarbeid sammen med Enhet for HMS. Hovedverneombudet synes det er svært viktig å være med på dette arbeidet og samarbeide med høgskolens ledere i en slik kontekst.

Hovedverneombudets samlede inntrykk etter gjennomført revisjon er at fakultetene og Fellesadministrasjonen ikke prioriterer systematisk HMS-arbeid, men med noen gledelige

unntak. Det er betenkelig at HMS som systematisk arbeid synes å være fraværende i store deler av organisasjonen. Det kan virke som om fokuset på HMS-arbeid er til stede i fakultetsledelsen, men fokuset forsvinner når vi kommer lenger ned i organisasjonen. Deltagelse i HMS-opplæring bør være obligatorisk for ledere, spesielt på de institutt som har laboratorier og verksteder. Det bør utvikles et tilpasset opplegg for opplæring til arbeidsledere (lærere) og de som skal utføre delegerte HMS-oppgaver. Slik hovedverneombudet ser det er det betydelige mangler i høgskolens fokus på, og praktisering av HMS. Det vises ellers til revisjonsteamets rapport.

Dersom høgskolen ønsker bedre kvalitet på det systematiske HMS-arbeidet, må området gis større lederfokus slik at dette arbeidet i større grad prioriteres. Instituttledere/studieledere må trekkes mer aktivt inn, slik at HMS-arbeidet kan sikres god lokal forankring i tillegg til forankring i institusjonens øverste ledelse.

Kartlegging av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø

Sentralt i HMS-arbeidet er oppfølging av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Revisjonen viste at disse verktøyene brukes for lite og for dårlig, spesielt kartlegging av psykososialt arbeidsmiljø. Dette har blitt noe bedre det siste året, og HVO er glad for en positiv utvikling på dette området.

Hovedverneombudet savner oppfølging av ledere når det gjelder deres manglende fokus på HMS-arbeidet. De må også dyktiggjøres i forhold til bruk og oppfølging av kartleggingsverktøy. HMS-leders initiativ for å sette kartlegginger av fysisk og psykososialt arbeidsmiljø på dagsorden på ledermøter på ulike nivå er en god start for å skape økt fokus på arbeidsmiljø.

Sikkerhet i laboratorier og verksteder

Godt gjennomtenkt sikkerhetsarbeid med gode rutiner og bevisste holdninger krever ledere med fokus på HMS-arbeid. Slik er det noen steder i HiOA. Hovedverneombudet vil påpeke at som utdanningsinstitusjon har vi et spesielt ansvar for god opplæring av studenter på dette området siden mange skal ut å virke blant barn og unge, og noen skal inn i arbeid på områder med svake HMS-tradisjoner. Høgskolen må derfor sikre seg at alle miljøer med laboratorie- og/eller verkstedarbeid driver et bevisst og systematisk sikkerhetsarbeid.

Flere institutter har redusert antallet kjemiske stoffer. Imidlertid er det fortsatt manglende bevissthet rundt innkjøp av farlige kjemikalier og plikten til å vurdere substitusjon (om farlige kjemikalier kan erstattes med mindre farlige kjemikalier).

Fakultetene har varierende rutiner som sikrer at maskiner og arbeidsoperasjoner risikovurderes i forhold til bruksområde. Hovedverneombudet etterlyser tydelige krav når det gjelder oppfølging av de risikovurderinger som gjøres rundt maskiner og arbeidsoperasjoner.

HVOs krav og forventinger til høgskolens ledelse når det gjelder utvikling av HMS-arbeidet

- HVO savner fokus på HMS i Lederutviklingsprogrammet. Ledere generelt må bli mer bevisst på sitt ansvar i forhold til HMS. Ledere bør i tillegg til å rapportere på økonomi, minst en gang i året også rapportere på arbeidsmiljømessige forhold. Det bør være obligatorisk opplæring av ledere på alle plan i HMS, spesielt de som har delegerte HMS-oppgaver og tilpasset opplæring av de forskjellige aktørene i HMS-arbeidet. Dette vil være med på å løfte arbeidsmiljøarbeidet i virksomheten. HVO forventer at HiOAs ledelse tar tak i denne utfordringen.
- Arbeidsmiljømessige konsekvenser ved endringer (flytting, omorganisering, innføring av ny programvare m. m) må risikovurderes som en naturlig del av prosessen, og på et så tidlig tidspunkt at eventuelle tiltak kan innarbeides i prosjektet eller planen. HVO har registrert at det i 2014/2015 har vært en positiv utvikling på dette området, men HVO forventer at arbeidet med å bli bedre på dette feltet fortsetter.
- Tilbakemeldingskultur peker seg ut som noe HiOA bør ta tak i på virksomhetsnivå, jfr. resultater fra medarbeiderundersøkelsen. HVO forventer at ledelsen setter fokus på tilbakemeldingskulturen på HiOA.
- Det er en utfordring å få FVOs rolle godt forankret og synlig på HiOA. HVO forventer at FVO får delta på fakultetenes IDF-møter på lik linje som HVO i det sentrale IDF, og krever at det etableres faste møtepunkter mellom fakultetsledelse og FVO.

Høgskolen i Oslo og Akershus, August 2015

Erik Dahlgren
Hovedverneombud